

Organisasjon for Norske Fagskolestudenter

Deres ref

Vår ref:

Dato

Høringssvar – NOU 2020: 12 Distriktsnæringsutvalget

Organisasjon for norske fagskolestudenter (ONF) takker for muligheten til å komme med høringssvar til NOU 2020: 12 Distriktsnæringsutvalget.

I høringsbrevet ber departementet om at høringen sees i sammenheng med NOU 2020: 15 Det handler om Norge (Demografiutvalget). ONF presenterer derfor våre merknader til begge meldingene i dette høringssvaret.

ONF representerer 19 000 norske fagskolestudenter.

NOU 2020: 15 Det handler om Norge (Demografiutvalget)

Generelle merknader

ONF mener det er svært uheldig at en NOU som har en svært grundig gjennomgang av høyere utdanning i distriktene, knapt omtaler høyere yrkesfaglig utdanning. Til tross for et utfyllende kapittel om høyere utdanning, er ordet *fagskole* bare nevnt én gang i dokumentet.

Fagskolen omtales ofte som distriktenes utdanning, og har en mer desentralisert struktur enn andre former for høyere utdanning. Lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) slår fast at høyere yrkesfaglig utdanning skal svare på lokale kompetansebehov, og at kompetansen skal være av en slik karakter at den kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere utdanning.

På grunn av fagskolens særegne tilknytning til lokalt arbeidsliv, er fagskoleutdanning en svært viktig for næringsliv i distriktsområder. NHOs kompetansebarometer viser at mer enn halvparten av deres medlemsbedrifter har behov for ansatte med høyere yrkesfaglig utdanning. **I flere år på rad har høyere yrkesfaglig utdanning vært den mest etterspurte utdanningsformen etter fagbrev.** Det er tydelig at yrkesfaglig kompetanse på alle nivå er sterkt etterspurt, og i mange distriktsområder er dette spesielt aktuelt på grunn av deres næringsstruktur.

ONF mener det ville styrket utredningen betraktelig om den hadde inkludert fagskole gjennomgående i vurderingene av betydningen av utdanning i distriktsområder.

Virkemiddeldugnad – forslag fra ONF

Utvalget ber høringsinstansene om å bidra i en dugnad for å samle inn forslag til egnede tiltak for å nå distriktpolitiske mål (s. 197). ONF ønsker å spille inn følgende forslag:

1. Gi fagskolen distriktpolitiske oppgaver på lik linje med høyskoler og universiteter

Utvalget foreslår i kapittel 10.5.1 (s. 188) at utdanningssystemet må ha en tydelig

Organisasjon for norske fagskolestudenter
Kolstadgata 1
0652 Oslo
post@fagskolestudent.no

Telefon
458 42 743
Org nr.
988 804 094

Kommentert [AAT1]: Hvor finner jeg belegg for denne påstanden?

Organisasjon for Norske Fagskolestudenter

distriktpolitisk oppgave med å bidra til god tilgang på nødvendig kompetanse. Dette tiltaket bør inkludere høyere yrkesfaglig utdanning, som på grunn av sin særegne utforming er spesielt godt egnet for å ivareta regionale formål.

2. **Styrk fylkeskommunenes mulighet til å utvikle nye utdanningstilbud i fagskolen.**
Gjennom regionreformen har fylkeskommunene fått et styrket ansvar for kompetansepolitikken. Samtidig ser vi at fylkeskommunene i for liten grad utvikler nye studietilbud i fagskolen. Det er nødvendig med mer forutsigbarhet i utlysning av studieplasser, stabil tilgang på utviklingsmidler, og en tydeliggjøring av mandatet og ansvaret for å utvikle nye tilbud i tråd med behovene i lokalt arbeids- og næringsliv.
3. **Mekanismer for å sikre at en andel av nye studieplasser går til distriktsområder**
Staten lyser ut flere tusen studieplasser til fagskoler, universitet og høyskoler hvert år. Ved denne utlysningen kan det opprettes mekanismer for å sikre at en viss andel går til distriktsområder. En mulighet er at en andel av studieplassene får en distriksklausul. Andre egnede mekanismer, for eksempel økonomiske insentiver til å lokalisere flere av de nye studieplassene til distriktscampi, bør også vurderes
4. **Mer kunnskap om høyere yrkesfaglig utdanning i rådgivningstjenestene**
Rådgivningstjenesten i grunnskolen og videregående er en nøkkelfaktor for å få flere elever til å velge yrkesfag og senere høyere yrkesfaglig utdanning. Det er for lite kunnskap om mulighetene til videreutdanning dersom man velger yrkesfag blant mange elever og foreldre. Med mer kunnskap i rådgivningstjenesten, kan skoleelever få informasjon om utdanningsvalg som gjør at de ikke behøver å flytte til byene for å ta utdanning. Dette vil i seg selv kunne bidra til at flere gjør utdanningsvalg som gjør det mulig for dem å bli boende i distriktene.
5. **Etter- og videreutdanning i de kommunale helsetjenestene**
Utvalget peker på at kompetansemangel innen helse- og omsorgstjenestene i distriktskommuner vil bli en større utfordring i framtiden. Fagskolen tilbyr i dag en rekke kurs og utdanninger innen blant annet demensomsorg, psykiatri og rus, rettet mot helsefagarbeidere. Dersom kommunene melder inn kompetansebehov, vil fagskoler kunne opprette tilbud basert på disse behovene. Som et eksempel ble det under Covid-19-utbruddet raskt opprettet korte, nettbaserte kurs innen smittevern for ansatte i kommunale helsetjenester. Kommunene bør i større grad gjøres kjent med denne muligheten, og få et aktivt ansvar for å sørge for at egne ansatte får tilgang på etter- og videreutdanning.
6. **Innovativ desentralisert utdanning**
Tilgangen på høyere utdanningstilbud i distriktene er en nøkkelfaktor for å få flere til å ønske å bo og studere lokalt. ONF mener det bør tas i bruk mer innovative løsninger i utformingen av desentralisert utdanning. For eksempel har den nystartede reiselivsfagskolen på Geilo ikke egne lokaler, men bruker lokale hoteller til å ha utdanningssamlinger utenom høysesongen. Slik sambruk er ressurseffektiv, og gir en mulighet til å opprette desentralisert utdanning uten store investeringer i nye lokaler.

Organisasjon for Norske Fagskolestudenter

NOU 2020: 12 Næringslivets betydning for levende og bærekraftige lokalsamfunn

Tiltak for å sikre tilgang til kompetent arbeidskraft i distriktene

Flercampusmodeller

ONF er svært positive til utvalgets anbefaling om å skape insentiver for at universiteter, høyskoler og fagskoler skal etablere flercampusmodeller for å møte arbeids- og næringslivets behov over hele landet (s. 172). Slike campuser vil bli viktige kunnskapsmiljøer lokalt. Samlokalisering vil også kunne bidra til økt kunnskapsutveksling og samarbeid mellom de ulike institusjonstypene. En rekke fag har betydelige møtepunkt på tvers av institusjonstype, og økt samarbeid vil kunne utløse en rekke positive synergieffekter.

Insentiver for desentralisert studiestruktur

ONF støtter også utvalgets anbefaling om at insentivsystemet og finansieringen av universiteter, høyskoler og fagskoler bør utformes for å stimulere til desentralisert studiestedstruktur.

Strukturreformen har medført en uheldig sentralisering av studiestedene. I fagskolen har det vært en rekke sammenslåinger de siste årene. ONF mener det kan være hensiktsmessig å slå sammen administrative funksjoner og ledelse for mindre fagskoler, særlig der det bidrar til at fagskolene settes i stand til å drive mer utviklingsarbeid.

Samtidig må det være et premiss at antall studiesteder ikke reduseres ved sammenslåingene. Fagskolenes lokalisering er ofte bestemt av historiske årsaker, og valgt på grunnlag av behov i lokalt arbeidsliv. Sammenslåingsprosesser som medfører nedlegging av studiesteder, vil kunne redusere kontakten med mottakende arbeidsliv, og gi dårligere mulighet for å involvere arbeidslivet i undervisningen.

Flere fleksible etter- og videreutdanningstilbud

ONF støtter intensjonen om å øke tilbudet av fleksible videreutdanningstilbud, og vil påpeke at fagskolene er spesielt godt egnet for dette formålet. Fagskolene tilbyr allerede i dag en rekke fleksible videreutdanningstilbud, som gir kompetanse som er svært etterspurt i arbeidslivet. Erfaringene fra Covid 19-utbruddet er at fagskolen er svært godt rigget for å opprette nye utdanningstilbud på kort varsel, og at vekstkapasiteten i sektoren er stor.

Med vennlig hilsen

Organisasjon for Norske Fagskolestudenter

Wictor Østvand Jensen
Leder

A. Thiren
Politisk rådgiver

Organisasjon for norske fagskolestudenter
Kolstadgata 1
0652 Oslo
post@fagskolestudent.no

Telefon
458 42 743
Org nr.
988 804 094